

Мартинівський Володимир Володимирович
доцент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Національного університету «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»,
кандидат юридичних наук

Служба безпеки України як особливий суб'єкт дозвільної системи

Належне організаційно-правове забезпечення дозвільної системи, як один з видів державного управління, має важливе значення для ефективної роботи державних органів щодо втілення в життя її вимог. Повноваження, коло суб'єктів, об'єктів, предметів, основні напрями дозвільної діяльності повинні бути чітко окреслені в нормативних актах, інших документах загальнообов'язкового характеру, правилах, що визначають правову основу і послідовність видачі дозволів державними органами, а також процедуру забезпечення захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб які бажають отримати або користуються дозволами. Без чіткого нормативного закріплення й організації роботи з реалізації визначених нормативними актами напрямів, форм і методів здійснення дозвільної системи неможливе функціонування останньої на відповідному рівні. Саме тому процес формування дозвільної системи як одного з видів державного управління потрібно починати з визначення загальних цілей, задач, спеціалізації і визначення кола структур, які її здійснюють. Кожен орган повинен чітко розуміти мету, покладеного на нього обов'язку щодо видачі документів дозвільного характеру, свої задачі і повноваження в цій сфері, координувати діяльність з іншими органами у сфері дозвільної системи.

Службою безпеки України також здійснюється дозвільна діяльність. Так, наприклад – видача, переоформлення, анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, прийняття рішень про визнання ліцензій недійсними, формування і ведення ліцензійних справ, здійснення контролю за додержанням ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, анулювання ліцензій. Але звичайно, це стосується тільки окремих видів об'єктів дозвільної системи. До таких об'єктів можна віднести спеціальні технічні засоби для зняття інформації з каналів зв'язку та інші засоби

негласного отримання інформації. Під останніми слід розуміти технічні засоби, устаткування, апаратуру, прилади, пристрої, препарати та інші вироби, спеціально розроблені, виготовлені, пристосовані для негласного отримання інформації, або технічні засоби, запрограмовані з цією самою метою з використанням спеціального програмного забезпечення.

До таких спеціальних технічних засобів відносяться: спеціальні технічні засоби для негласного отримання, реєстрації аудіоінформації; спеціальні технічні засоби негласного візуального спостереження і фото-, теле- та відеодокументування; спеціальні технічні засоби для негласного отримання, реєстрації інформації з телекомунікаційних мереж; спеціальні технічні засоби негласного контролю поштових повідомлень і відправлень; спеціальні технічні засоби негласного обстеження предметів і документів; спеціальні технічні засоби негласного проникнення у приміщення, транспортні засоби, інші об'єкти, а також негласного обстеження приміщень, транспортних засобів та інших об'єктів; спеціальні технічні засоби негласного контролю за переміщенням транспортних засобів та інших об'єктів; спеціальні технічні засоби негласного отримання, зміни або знищення інформації з технічних засобів її зберігання, обробки та передачі.

Орган ліцензування, в нашому випадку Служба безпеки України, видає ліцензії на провадження наступних видів робіт:

- розроблення спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку, інших технічних засобів негласного отримання інформації (стадії робіт до серійного виробництва, такі як проектування, проектне дослідження, аналіз проектів, проектні концепції, складання та випробування прототипів, схеми дослідного виробництва, технічна документація, процес передачі технічної документації у виробництво, конструктивне виконання конфігурації, конструктивне виконання складання, макетування);

- виготовлення спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку, інших технічних засобів негласного отримання інформації (діяльність, пов'язана з випуском спеціальних технічних засобів, яка передбачає всі стадії технологічного процесу зі створення зразків спеціальних технічних засобів відповідно до розробленої технічної та нормативно-технічної документації, приймання результатів робіт з проведенням заходів щодо оцінки якості та підтвердження відповідності);

- торгівля спеціальними технічними засобами для зняття інформації з каналів зв'язку, іншими технічними засобами негласного отримання

мання інформації (будь-які операції, що здійснюються за договорами поставки спеціальних технічних засобів).

При розгляді цього питання особливу увагу треба приділити тому, що розроблення, виготовлення спеціальних технічних засобів, торгівля ними можливі лише для потреб державних органів, підрозділи яких здійснюють оперативно-розшукову, розвідувальну та контррозвідувальну діяльність, а також міжнародних правоохоронних організацій, спеціальних служб та правоохоронних органів іноземних держав.

Прокоф'єва-Янчилєнко Дарія Михайлівна
помічник начальника Головного управління
по боротьбі з корупцією та організованою
злочинністю СБ України (з оперативних питань)
кандидат юридичних наук, підполковник

Щодо актуальних недоліків нормативно-правової регламентації діяльності спецпідрозділів по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБ України

Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 12 лютого 2007 року № 105 (в редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року № 389/2012) так само, як і Закон України «Про основи національної безпеки України» визначає корупцію в органах державної влади та організовану злочинність як головні внутрішні загрози державній безпеці. У Рішенні РНБО України «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидію злочинним проявам та корупції», введеному в дію Указом Президента № 870/2009 від 27.10.2009 р., зазначається, що злочинність, особливо в умовах поглиблення соціально-політичної та фінансово-економічної кризи в державі, становить серйозну загрозу національній безпеці України та є одним із негативних чинників, який серйозно впливає на ефективність діяльності органів державної влади,

підриває стабільність і систему правопорядку, захищеність прав, свобод і законних інтересів громадян.

Отже, стратегічна мета належного забезпечення національної, в т.ч. державної, безпеки наразі вимагає приведення повноважень спецпідрозділів СБ України щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності та участі у кримінальному провадженні у відповідність до завдань, поставлених керівництвом держави.

Необхідним для цього є передусім внесення змін до п. 3 ст. 24 Закону України «Про Службу безпеки України» шляхом викладення його в наступній редакції: «виявляти, припиняти та розкривати кримінальні правопорушення, протидія яким віднесена законодавством до компетенції Служби безпеки України, проводити досудове розслідування кримінальних правопорушень відповідно до підслідності Служби безпеки України; розшукувати осіб, які переховуються у зв'язку із вчиненням зазначених кримінальних правопорушень».

Так, згідно із Законом України «Про основи національної безпеки України» до основних загроз національній безпеці України належать загроза посягань з боку окремих груп та осіб на державний суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал України, права і свободи громадян; поширення корупції, хабарництва в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності; можливість незаконного ввезення в країну зброї, боєприпасів, вибухових речовин і засобів масового ураження, радіоактивних і наркотичних засобів; нелегальна міграція; «тінізація» національної економіки.

Стратегія національної безпеки України також визначає корупцію та організовану злочинність як основні внутрішні загрози національній безпеці України. Протидія відповідним загрозам закономірно має здійснюватись саме Службою безпеки України, як органом, на який, відповідно до чинного законодавства, покладається забезпечення державної безпеки, а відповідно до завдань, визначених Президентом та Верховною Радою України, протидія корупції та організованій злочинності належить до основних функціональних завдань спецпідрозділів по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБ України. Зокрема, відповідно до Закону України «Про організаційно-правові засади боротьби з організованою злочинністю» спецпідрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБ України є підрозділами, спеціально створеними для виконання завдань щодо протидії організованій злочинності. Крім того, згідно зі ст. 5 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», спецпідрозді-